

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pontani De Immanitate

Pontano, Giovanni Gioviano

[S.l.], 1519

De immanitate quae venenis grassatur

[urn:nbn:de:bsz:31-270824](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270824)

De Immanitate.

siue alis tamen, Horum insectorum fixuram, ætatemq; refert Aristoteles cap. 28. & 29. lib. 5. de nat. animal.

Immanissimus Rex. Astyages, pete hystoriam ex primo Herodoti.

Thyestææ cenæ. In qua filij Thyestis sibi apponebant.
Ex Annæo. In Troade.

Seneca

Colchi
Scythæ
Anthropo-
phagi
Busyris

Quis Colchus hæc. Colchorum ferocia notissima est, item Scytharū, qui sub penitissimis septentrionibus ætatem agunt, corporibus hominum vescuntur, ideoq; nominantur Anthropophagi.

Busyridis. Busyris Tyrannus Ægyptius oram omnem Niloto adiacentem latrocinijs infestabat, hospitesq; enectos dijs sacrificabat. Auctor Diodorus.

Diomedes

Nec Diomedes. Thracum Rex in Tyrida oppido laceras carnes hominum equabus suis apponebat in præsepia, vt tradit Alexander Aphrodisæus. Nec est fabula mera, vt admodum Daniel Cremonensis, si attentam præstiteris eius lectioni fidem Ouid. in. 14. volumine repetit.

Daniel
Ouidius

De immanitate quæ venenis grassatur.

AT qui venenis grassantur: ñ mihi uidentur implese partes immanitatis omnes: siue ab iniusticia & fraude: siue ab auaritia atq; ambitione: siue ab odio ac vindicta: siue ab ira dolore: aut insita ab crudelitate: siue ab voluptate ac delectatione: siue ab metu: diffidentia: aut inuidia: siue ab habendi ac dominandi cupiditate: siue ab excogitationibus demum atq; inuentis: quippe qui & ingenio & natura: ac naturę ipsius rebus abutantur in hominum perniciem: mortescq; tam sceleratas ac calamitosas. Vt de ñs merito dici sin-

gulis possit: quod de vno illo Crispino Iuuenalis.
 Monstrū nulla virtute redemptū. A vicijis.
 Et tamen boni illi ac sanctissimi Cæsares: quasi pa-
 rum esset: & e cognatis affinibusq; ac familiari-
 bus arte hac quos vellent e medio sustulisse: & e
 senatoribus atq; honestis e familijs q̄ plurimos: *Magistræ*
 passi sunt Romæ disciplinæ tam laudabilis esse *foeminae*
 institutrices: ac magistras foeminas: easq; exinde
 nobilitatum iri. Iure igitur hi ipsi monstra siue ho-
 minum: siue naturę vocitandi sunt. Cum homines
 ceteri quidem omnes nati sint ad cœtus colen-
 dos societatemq; conseruandam: hi ad desolandā
 tantummodo: & quantum in ipsis est penitus ex-
 hauriendam. Qua in re teterrimi quidem appare-
 ant: immanissimiq; animalium omnium: quibus *immanissimi*
 nec ab arte quidem: nec a natura sensus talis insit: *omnium.*
 cognitioq; perimendi. Omnino autem q̄ dete-
 standi sit immanitas: & ob leuissima quidem cri-
 mina serui murenis obiecti in viuarijs: & in arena *Viuarium*
 feris dilaniandi docuere. Hæc autem ipsa in ludis *Arena*
 spectatio: quid aliud sibi quærit: q̄ assuefacere po-
 pulum ad pascendos cæde atq; excarnificationis
 bus oculos: animosq; ipsos alendos eiusmodi
 cruentatione ac sagina: Non desunt tempestate
 nostra qui siue principes populorum: siue vrbiū
 domini de vita ac sanguine pugnare volentibus
 singulari certamine: ijs intra fines suos ius atq; ar- *Singulare*
 bitrium permittant decernendi: quin se se ipsos & *certamen*

XIXXII De Immanitate.

Spectatores præbeant & iudices certaminis: Quo-
rum consilium neutiq; improbauerim: si eo spe-
ctet: uti pugna inita: remissisq; aliquantum irisi:
illorum mox componant odia atq; inimicitias.
Coeterū quid immanius: q̄ dare immanitati ipsi
vacuum ac liberum locum?

SCHOLIA.

Grassari Venenis grassantur. Id est toxico hominum vitam hau-
riunt. Grassari hodie latrocinale verbum est, quod anti qui ho-
nestius pro tre & gradi vsurpāt, Plautus in rudente. Cū vuida
veste grassabimur. Salustius. Animus vbi ad gloriam virtu-
tis via grassatur habunde pollens potensq; & clarus est. Sil-
lius Grassandum ad clara pericls. Festus autor est veteribus
quoq; grassari pro adulari positum. Veneni etiam vocabulū
medium est. Vnde Caius. ff. de verb. signif. Eum qui venenū
proferret, adijcere debere ait, vtrum bonum esset an malum,
quia & medicamenta venena sunt. Et quod nos venenū græci
φαρμακον appellant, apud quos tam medicamenta q̄ ea que
vocent pharmaca dicuntur. Antipharmacōn autem, quod &
Antidotum Antidotum. alio nomine vocant id appellatur, quod contra
pharmaca & venena datur. Vnde Platonium illud adagiū.
Sapientem debere virtutem vicij antipharmacum habere. Plaur.
Salust.
Iralicus
Festus
Caius
Platonis
adagiū

Iuuenalis. Satyra quarta in principio.
Et tamen boni illi. Legendus est hic locus per Ironiam.
Societatem conseruandam. Nam solitarius, ut dicitur,
aut nequam, aut deus. Censet Aristoteles summum esse homi-
nis ciuili in societate agentis bonum, scdm rationem agere, se-
q; ac res ad illam suas referre, bene videlicet constituti homi-
nis, & in ea ætate constituti, vt norit, intelligat, sciat, quid ra-
tio ipsa sit, quid scdm rationem agere, quid sit ipsum quoq;
bene agere, & quam ob causam bene sit agendum, qui sit &
qualis bene agendi finis, & quam ad metam actiones diu gen-
dæ, cur, deniq; ad foelicitatem vndiq; contendatur.

Singulare certamen Singularem certamine, Id quidam duellum dici putant.

auxta vulgatum versum,

Festus

Militis est bellum fortis pugilisq; duellum.

Plautus

Cum tamen non duorum modo sed & plurium sit, Festo auctore, Qui duellum inquit, bellum dicitur, quod duabus partibus de victoria contendenti bus dimicatur. Plautus linguae Latinae pater in Amphitruo, victis hostibus legiones reuertunt dum duello extincto maximo atq; internecatis hostibus. Caeterum gentibus quibusdam est familiare, & si hoc ipsum ecclesiasticae leges verent, a principibus singularis pugnae copiam petere, qua victor probasse, victus autem in probatione defecisse vulgo creditur.

Bellum.
Duellum

De Immanitate desolandarum urbium ac regionum.

IAm vero vastitates agrorum: desolationes regionum ac populorum: incendiaq; & vrbes ob iram: odium: vindictaq; excisae funditus: ciuesq; ad internitionem caeli: sexusq; omnis imbellis in seruitutem redactus vel instar esse videntur immanitatis ipsius: quippe quae nulla non iniusticia: rabie in genus humanum saeuat ac debacchetur. Qualis autem ea sit (vetustiora vt omittantur) non multis ante annis Carolus docuit Burgundiorum princeps in Lige vrbe opulentissima excidenda: omni saeuitiae genere ac calamitatis adhibito: nullo pietati: nullo misericordiae: nullo deniq; religioni: deorumq; aris ac precibus hominum relicto loco. Cum praecipue ipse in omnem immanitatis exuperantiam fureret: rapereturq; in scelus quodcumq; volens: liberis: plenus cruoris: inter cadauera versatus concisorum hominum: in

Carolus burgundus